

İLKOKUL BİRİNCİ SINIFTA DİK TEMEL HARFLERLE YAZMA ÖĞRETİMİNİN İNCELENMESİ*

Dr. Öğr. Üyesi Özgür BABAYİĞİT
Yozgat Bozok Üniversitesi, ozgur.babayigit@bozok.edu.tr
Firuzan Hilal KARABAY
fhkarabay@gmail.com
Zöhre METİN
zehra-84@hotmail.com
Büşra HALICI
busrahalici9@gmail.com

ÖZ

Bu araştırmanın amacı ilk okuma yazma öğretiminde dik temel harflerle yazma öğretiminin incelenmesidir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Yozgat ili ve ilçelerindeki ilkokullarda görev yapan yirmi sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Toplamda birinci sınıflarda görev yapan yirmi sınıf öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümde ise ilk okuma yazma öğretiminde dik temel harflerle yazma öğretimine yönelik görüşler sorulmuştur. Veriler 2017 yılı Aralık ve 2018 yılı Ocak aylarında toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, yirmi sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler, teneffüslerde öğretmenler odasında gerçekleştirilmiştir. Toplamda 214 dakika görüşme yapılmıştır. Yapılan görüşmeler bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonuçları, ulaşılan temalar altında sunulmuştur. Araştırma sonucunda ulaşılan temalar şunlardır: dik temel harflerin zamandan tasarruf sağlaması, dik temel harflerin yazımında harf noktalarının unutulmaması, dik temel harflerin günlük yaşamda karşılığının olması, dik temel harflerin kolaylık sağlaması, dik temel harflerle yazma öğretiminde okunaklıkta artış. Araştırma sonuçları doğrultusunda dik temel harflerle ilk okuma yazma öğretiminin devam ettirilmesi önerilmektedir. Dik temel yazı ile ilgili çalışmaların farklı öğrenim seviyesindeki öğrencilerle çalışılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yazma, dik, temel, harf

EXAMINING WRITING INSTRUCTION WITH VERTICAL BASIC LETTERS IN PRIMARY SCHOOL FIRST GRADE

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the teaching of writing in the first literacy teaching with the basic letters. Phenomenology method has been used in qualitative research methods. The study group of the study is composed of twenty grade teachers working in the primary schools in the provinces and districts of Yozgat. Appropriate sampling method and criterion sampling method were used in the selection of the sample. In total, twenty class teachers who worked in first grade were consulted. As a data collection tool, semi-structured interview form developed by researchers was used. The semi-structured interview form consists of two parts. In the first part, questions were asked to determine the demographic characteristics of classroom teachers. In the second part, opinions were asked about the teaching of writing with the basic letters in the first literacy teaching. The data were collected in December, 2017 and January, 2018. Semi-structured interview forms prepared by the researcher were applied to twenty grade teachers. Negotiations were recorded on the voice recorder. Negotiations were held in the teachers' room, in breaks. A total of 214 minutes were interviewed. The interviews were written in computer environment. Content analysis used content analysis. The results of the research are presented under the themes

* Bu makale 11-14 Nisan 2018 tarihlerinde Ankara Kızılcahamam'da düzenlenen 17. Uluslararası Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumunda sunulmuş sözlü bildirinin geliştirilmiş halidir.

reached. The themes reached at the end of the research are as follows: upright basic letters save time, not forgetting letter points in the writing of upright letters, ease of upright letters in daily life, increase in readability in the teaching of writing with upright basic letters. It is suggested that the first literacy teaching should be continued with the basic letters in the direction of the research results. It is recommended that studies on vertical basic writing should be conducted by students at different levels of education.

Key Words: Writing, vertical, basic, letter

GİRİŞ

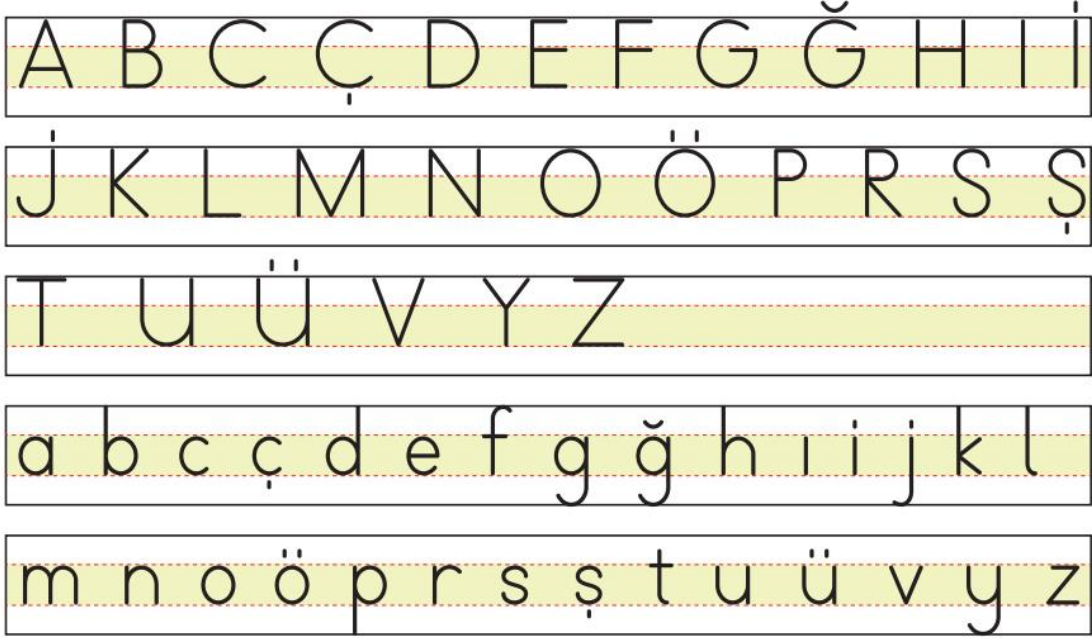
Dünya ülkelerinde yazma öğretiminde çeşitli harf yazım karakterleri benimsenmektedir. Bunlardan başlıca ikisi dik temel harf ve bitişik eğik harflerdir. Çeşitli ülkeler belirtilen harflerin sadece birisini kullanabilmektedir. Bunun yanı sıra önce dik temel harflerle başlayıp ilerleyen sınıflarda bitişik eğik yazıyı öğretebilmektedir. Ülkemizde 2005-2017 yılları arasında bitişik eğik yazı ile okuma ve yazma öğretimi gerçekleştirilmiştir. 2017 yılından itibaren dik temel harf veya bitişik eğik yazı kullanımı sınıf öğretmeninin inisiyatifine bırakılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin büyük bir çoğunluğu dik temel harflerle okuma yazma öğretimi gerçekleştirmektedir. Yapılan bu araştırmanın giriş bölümünde öncelikle yazma öğretimi konusuna değinilmiştir. Daha sonra dik temel yazı açıklanmıştır.

Yazma öğretimi, bireylerin sosyal, bilişsel ve duygusal gelişimlerini sağlamada önemli bir yer tutmaktadır (Karadağ, 2016, s. 166). Yazı öğretiminde temel amaç okunaklı ve bir o kadar da çabuk yazmayı öğrenciye kazandırmaktır. Bunun için harf şekillerinin öğrenciye doğru bir şekilde kazandırılması gerekmektedir. Çocuk doğru ve hızlı bir şekilde harflerin şekillerini öncelikle zihninde canlandırabilmelidir (Akyol, 2006, s. 64). Yazmanın fiziksel süreci ise zihinsel tasarımdan sonra başlamakta ve bu süreçte öğrencinin kalem tutma, el hareketleri, harfleri doğru yazma, soldan sağa yazma, satır çizgilerini izleyerek yazma, çizgi çizme, kelime aralarında boşluk bırakma, düzgün, okunaklı ve hızlı yazı yazma gibi işlemler önemli olmaktadır. Bu işlemler arka arkaya yürütülmekte, düşünce ve sözler yazıya aktarılmaktadır. Yazı öğretiminde, zihinsel ve fiziksel süreç üzerinde önemle durulmaktadır (Güneş, 2017, s. 3). Yazma öğretimi, öğrencileri cesaret ve zevk eşliğinde geçmiş birikimlerden faydalanarak bir adım daha ileri seviyede yazabilir duruma getirmelidir (Yılmaz, 2013, s. 226). Yazmayla ilgili evrensel amaçlar şunlardır; yazının kişisel tarzın gelişmesine, okunabilirliğe, hıza, akıcılığa ve sanatsallığa yardımcı olmasıdır (Akyol, 2006, s. 53). Okunur bir yazı ile yazmak ve yazıyı görsel açıdan anlaşılır şekilde oluşturmak, yazma öğretimi yeterliliklerinden birisidir (Yılmaz, 2013, s. 223; Pilav, 2014, s. 92).

Yazma, zihindeki bilgi ve düşünceleri özel işaret veya harflerle anlatma işlemidir. Yazmanın kolay, hızlı ve okunaklı bir yazı ile gerçekleştirilmesi nitelikli bir eğitimle olanaklıdır. Bu nedenle okula yeni başlayan öğrencilerin etkili ve güzel yazı yazma becerilerini öğrenmeleri üzerinde önemle durulmaktadır. Çünkü çocukluk yıllarında öğrenilen bu beceriler hayat boyu devam etmektedir. Genel olarak ilk okuma yazma öğretim sürecinde dik temel ve bitişik eğik yazı olmak üzere iki tür yazı öğretilmektedir. Dik temel yazı, harflerin 90 derece dik ve bağlantısız yazıldığı, bitişik eğik yazı ise harflerin 70 derece sağa eğik ve bağlantılı yazıldığı yazıdır. Her iki yazıyı yazma özellikleri ve öğretimi birbirinden farklıdır (Güneş, 2017, s. 2). Genellikle dünya ülkelerinde dik temel yazı ilkokulun ilk iki yılında kullanılmaktadır. Dik temel yazı, bitişik yazıdan daha hızlı öğrenilmektedir. Dik temel yazı ilkokul öğrencilerine daha okunaklı ve daha hızlı yazma imkânını sağlamaktadır (Gray, 1975, s. 238). Birleşik eğik harfler ile dik temel harflerin yapı özellikleri ile geometrilerindeki ana unsurları birbirinden farklı olduğu için her iki yazıda da yazmadan önce yapılacak çizgi çalışmaları birbirinden farklı olmaktadır. Dik temel harflerle yazmaya hazırlık aşamasında dik, eğik, dairesel ve yatay çizgiler çizdirilmektedir. Dik temel yazma biçiminde dairesel çizgi öğretilirken, saatin 2

noktasından başlanıp, sola doğru eller kâğıttan kaldırılmadan başlangıç noktasına gelene kadar çizdirilmiştir. Dik temel harflerin yazılış yönleri, soldan sağa ve yukarıdan aşağıya doğru gösterilmektedir. Bitişik eğik harflerin yazılış yönleri ise harflerin bağlantılarına göre değiştiği için soldan sağa, sürekli ve eğik biçimde gösterilmiştir (MEB, 2018, s. 13).

İlk okuma yazmada kullanılacak dik temel harfler Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1. TTKB Dik Temel Harfler (MEB, 2018, s. 12)

Okuma yazma öğretimi süreci boyunca kullanılacak olan standart yazı defteri dört çizgi ve üç aralıktan oluşmaktadır. Yazı defterindeki satır aralığı, 4 5 4 oranında, en az 1,3cm genişliğindedir. Yazı defteri satır örneği Şekil 2.’de görülmektedir.

Şekil 2. Yazı defteri satır örneği (MEB, 2018, s. 13)

Okuma yazma öğretimi tamamlandıktan sonra standart yazı defteri veya çizgili defter kullanma kararı, öğretmen ve öğrencilerin tercihine bırakılmaktadır. Yazma konusunda problem yaşayan öğrenciler ile yazma çalışmalarına standart yazı defteri ile devam edilebilir (MEB, 2018, s. 13). Birleşik eğik yazı ve dik temel yazıyla ilk okuma yazma öğretiminde kullanılan harf gruplarının sıralaması aşağıda gösterilmektedir (MEB, 2018, s. 15). Okuma yazma çalışmalarındaki birleşik eğik ve dik temel yazı için hazırlanan harf grupları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Harf grupları

1. GRUP	e, l, a, k, i, n	E, L, A, K, İ, N
2. GRUP	o, m, u, t, ü, y	O, M, U, T, Ü, Y
3. GRUP	ö, r, ı, d, s, b	Ö, R, I, D, S, B
4. GRUP	z, ç, g, ş, c, p	Z, Ç, G, Ş, C, P
5. GRUP	h, v, ğ, f, j	H, V, Ğ, F, J

(MEB, 2018, s. 13)

Harflerin yapısal özelliklerinin anımsatılmasının ardından aşamalı olarak kelime ve cümle çalışmalarına geçilmelidir. Yapılan çalışmalarda ilk olarak vızır vızır, şırl şırl gibi yansıma sözcükler ve uzak yakın, usul usul gibi ikilemeler yazdırılmalıdır. Ardından eşyalar, şehirler ve meyveler, sebzeler gibi aynı kavram alanına giren sözcükler yazdırılmalıdır. Bu çalışmaları atasözü, özdeyiş, şiir, sayısma, tekerleme, mani ve ninni yazma çalışmaları takip etmelidir. Uygulamalar sırasında küçük ve büyük harflerin birlikte kullanıldığı kısa cümleler seçilmelidir. Yazı çalışmalarını daha eğlenceli hale getirmek için çeşitli resim, şekil, renk ve süslemeler de yaptırılmalıdır. Öğrenciler için örnek çalışmalar hazırlanmalı ve bu çalışmaları öğrencilerin kopya etmeleri sağlanmalıdır. Yazılarını özenli ve düzgün yazmaları gerektiği vurgulanmalıdır (MEB, 2018, s. 15). Temel yazı; sade olan yani deforme edilmemiş, yazılışı kolay ve basit yazılardır. Temel yazı, dekoratif ve sanat yazılarının dayanmaktadır. Bu yazının küçük ve büyük harfleri vardır, dik ve eğik şekillerde yazılır (MEB, 2012, s. 20). Dik temel yazı, her harfin düz ve sade çizgilerle doksan derece dik yazıldığı bir yazıdır. Bu yazıda ilkokula yeni başlayan öğrencilerin fazla zorlukla karşılaşmaması ve yazıyı çok iyi tanımasını için basitleştirilmiş şekiller kullanılmaktadır. Bunlar dik ve yuvarlak çizgilerden oluşan harflerdir. Çeşitli dünya ülkelerinde ilk okuma yazma öğretimine dik temel yazı ile başlanmaktadır. Dik temel yazı özellikleri bitişik eğik yazıdan farklıdır (Güneş, 2017, s. 4). Dik temel harflerin yazımı birbirinden farklı dokuz ayrı noktadan başlamakta, birbirinden farklı sekiz ayrı noktada tamamlanmaktadır (Başaran ve Karatay, 2005). Dik temel yazı, kısa ve kesik çizgilerle yukarıdan aşağıya ve soldan sağa yazılmaktadır. Harfleri oluşturmak için sade ve düz çizgiler çizilmektedir. Bu yönüyle yazılan değil daha çok çizilen bir yazıdır. El çok sık kaldırılır. Yazmaya başlandığı andan itibaren her çizgi ve harften sonra el kaldırılmakta, kalem yeniden deftere yerleştirilmektedir. Bazı harfleri yazmak için el dört kez kaldırılmakta ve kalemin yeri dört kez değiştirilmektedir. Yazma işlemi sıklıkla kesilmekte ve her harften sonra boşluk bırakılmaktadır. Bu boşluklar iyi ayarlanmadığı takdirde harfler ve kelimeler birbirine karışmakta, yazıyı okumak zorlaşmaktadır (Güneş, 2017, s. 4). Gray (1975, s. 238-239) dik temel harflerle yazma öğretimi ile ilgili şu tespitlerde bulunmuştur:

- Dik temel yazı harflerin şekli, bitişik eğik yazıdan daha basittir.
- Dik temel harflerin yazılışı, çocukların alışkın olduğu resimlerin yapılışına çok yakındır.
- Dik temel yazının harfleri, çocukların kullandığı kitapların yazılarıyla aynıdır.
- Dik temel yazı ile çocuklar düşüncelerini yazılı olarak daha çabuk ifade edebilmektedirler. Böylece, yazıya karşı daha hevesli olmaya başlar ve daha çok muvaffak olurlar.
- Duvar levhalarında, broşür kapaklarında ve sanat eserlerinde dik temel yazının, bitişik eğik yazıdan daha açık ve estetik görünüşü bulunmaktadır.
- Çocuklar çizdikleri harfleri basılı harflerle kıyaslayabilir. Böylece yaptıkları hataları kolayca bulabilirler.
- Dik temel harflerin kullanılması ilkokul çağındaki çocuklarının kas ve hareket gelişimine uygundur.

Dik temel harflerle yazma öğretimine yönelik Akyol (2006), Başaran ve Karatay (2005), Dobbie ve Askov (1995), Enstrom (1969), Feder ve Majnemer (2007), Graham, Harris, Mason, Fink-Chorzempa, Moran ve Saddler (2008), Graham, Weintraub ve Berninger (1998), Güneş (2017), LaHaie (1982), McOmber (1970), Prior (2006), Şad ve Demir (2017), Şahin (2012), Taylor (2006), Tok, Tok ve Mazı (2008), Trap-Porter, Cooper, Hill, Swisher ve Lanunziata (1984), Wallace ve Schomer (1994), Zachry ve Doan (2016) tarafından araştırmalar yapılmıştır.

Arslan, Aytaç ve Iğın (2011) tarafından yapılan araştırma sonucunda ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin okuma hızlarının metnin bitişik eğik ya da dik temel yazı ile yazılmış olmasından etkilenmediği ortaya konulmuştur. Akyol (2006), Başaran ve Karatay (2005), Güneş (2017) tarafından yapılan araştırmalarda bitişik eğik yazının dik temel yazıya göre öğrenciler için daha uygun olduğu vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra Gray (1975, s. 238-239) dik temel yazının bitişik eğik yazıya göre üstün yönlerini belirtmektedir. Yıldız ve Ateş (2010) tarafından ilköğretilmeye yazmayı bitişik eğik yazı ve dik temel harflerle öğrenen ilköğretim 3. sınıf öğrencilerinin yazılarını okunaklılık ve yazım hataları bakımından karşılaştırmışlardır. Çalışmalarında okunaklılık ve yazım hataları bakımından bitişik eğik yazı lehine çalışma grupları arasında fark olsa da bu farkın anlamlı olmadığı sonucuna varmışlardır. Susar Kırmızı ve Kasap (2013) tarafından yapılan araştırma ile öğretmenlerin ilköğretilmeye yazma öğretimi sürecinde bitişik eğik yazı ve dik temel harflerle yapılan eğitim hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen 63 kişiden oluşan 1. ve 2. sınıf öğretmenin görüşüne başvurulmuştur. Verilerin analizi sonucunda öğretmenlerin hem okuma yazmaya hazırlık aşamasında hem de yazının öğretilmesi aşamasında dik temel harflerle öğretimi daha kolay buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin, öğrencilerin dik temel harflerle daha güzel ve okunaklı yazdığını savunmaktadırlar. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun ilköğretilmeye yazma öğretiminde bitişik eğik yazıyı zor buldukları için dik temel harflerin kullanımını tercih ettikleri belirlenmiştir. Yapılan bu araştırmalar incelendiğinde, ilk okuma yazma öğretiminde dik temel harflerle yazma öğretimini öneren çalışmaların yanında, bitişik yazıyı tavsiye eden çalışmalar da bulunmaktadır. Bu araştırmanın amacı ilk okuma yazma öğretiminde dik temel harflerle yazma öğretiminin incelenmesidir. Ülkemizde 2017 yılı Eylül ayından itibaren dik temel harflerle yazma öğretimine geçiş yapılmıştır. Dik temel yazı ile yazma öğretiminin incelenmesi açısından önemli bir çalışmadır. Yapılan bu araştırma ile yazma öğretimi alanına ve sınıf öğretmenlerine katkı sağlanması planlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji türündedir. Fenomenoloji farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanan bir yaklaşımdır. Olguların bilim araştırmalarında veri toplama kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ya da bu olguyu dışarı vurabilecek, yansıtabilecek bireyler ya da gruplar oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006, s. 72-74). Dik temel harflerle yazı öğretimini en iyi deneyimleyen bireyler, ilköğretim birinci sınıfta görev yapan sınıf öğretmenleridir. Bu öğretmenlerin dik temel yazı ile yazma öğretim süreçlerindeki deneyimlerinin en iyi olgu bilim yöntemi ile araştırılacağı düşünüldüğünden olgu bilim yöntemi tercih edilmiştir.

Katılımcılar

Katılımcıların seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012, s. 92). Bu örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Katılımcıları Yozgat ili merkez ilçesinde görev yapan ve birinci sınıfta okutan 20 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

Sıra no	Cinsiyet	Mezun Olunan Üniversite	Bölüm	Mesleki Kıdem	Yaş
1	Erkek	Çukurova Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	26	55
2	Erkek	Celal Bayar Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	6	28
3	Kadın	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	7	30
4	Kadın	Afyon Kocatepe Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	16	39
5	Kadın	Erciyes Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	10	34
6	Erkek	Atatürk Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	23	49
7	Kadın	Atatürk Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	13	32
8	Erkek	Atatürk Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	12	37
9	Kadın	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	4	27
10	Kadın	Ahi Evran Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	7	30
11	Kadın	Gazi Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	27	53
12	Erkek	Gazi Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	10	33
13	Erkek	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	23	45
14	Kadın	Kocaeli Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	11	31
15	Kadın	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	10	34
16	Kadın	Cumhuriyet Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	4	28
17	Erkek	Trakya Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	10	32
18	Kadın	Kırıkkale Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	1	22
19	Kadın	Ahi Evran Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	7	30
20	Kadın	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	Sınıf Öğretmenliği	10	32

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanması amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunu oluşturmak amacıyla, ilk olarak konu ile ilgili literatür taranmıştır. Literatür taramasının ardından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu, uzman görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan birisi sınıf öğretmenliği alanında doçent, Türkçe Öğretimi üzerine çalışan bir öğretim üyesidir. Bir diğer uzman ise Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme alanında doktora yapmış bir doktor öğretim üyesidir. Uzman görüşleri sonrasında, yarı yapılandırılmış görüşme formuna son şekli verilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formu iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde sınıf öğretmenlerinin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. İkinci bölümde ise ilk okuma yazma öğretiminde dik temel harflerle yazma öğretimine yönelik görüşler sorulmuştur.

Verilerin Toplanması

Veriler 2017 yılı Aralık ve 2018 yılı Ocak aylarında toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formları, 20 sınıf öğretmenine uygulanmıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Görüşmeler, teneffüs saatlerinde öğretmenler odasında gerçekleştirilmiştir. Toplamda 214 dakika görüşme yapılmıştır.

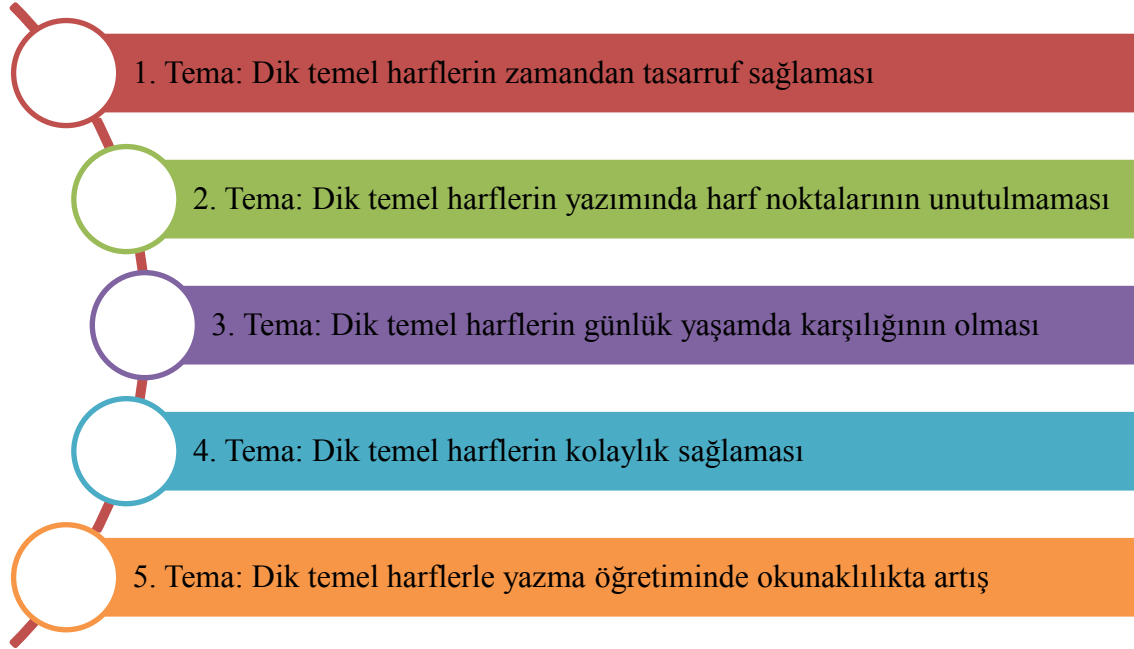
Verilerin Analizi

Verilerin analizinde tematik analiz kullanılmıştır. Ulaşılan bulgular belirli temalar altında gruplandırılmıştır. Tematik analiz, verileri tanımlamaya yarayan, birbirine benzeyen verileri belirli kavram ve temaları toplanan verileri açıklayabilecek kavramlar ile ilişkilendirerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Görüşme yapılan sınıf öğretmenlerinden elde edilen veriler öncelikle bilgisayarda yazıya geçirilmiştir. Ardından yazıya geçirilen görüşler defalarca okunmuştur. Okumaların ardından görüşler kodlanmıştır. Yapılan kodlamalardan kategorilere ulaşılmıştır. Kategorilerden ise temalara ulaşılmıştır.

Araştırmanın geçerlilik boyutunda uzman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Türkçe öğretimi alanında uzman doçent ve doktor öğretim üyesi, araştırma sürecinin planlanmasından sonuçlanmasına kadar süreci incelemiştir. Araştırmanın güvenilirlik boyutunda, araştırmacılar tarafından planlananlar ve gerçekleştirilenler eğitimde ölçme ve değerlendirme konusunda uzman bir öğretim üyesi ile sürecin planlanmasından sonuçlanmasına kadar paylaşılmıştır. Verilerin tematik analizi sürecinde, araştırmacı tarafından ve Türkçe Öğretimi alanında uzman bir doktor öğretim üyesi tarafından kodlamalar yapılmıştır. Kodlanan verilerin güvenilirliği için Miles ve Huberman (2015, s. 64) tarafından geliştirilen güvenilirlik formülü [Güvenirlik=Görüş birliği sayısı / (Toplam görüş birliği + Görüş ayrılığı sayısı)] kullanılmıştır. Güvenirlik formülü sonucunda, güvenilirlik=.88 olarak bulunmuştur. Bu güvenilirlik katsayısı yapılan kodlamaların güvenilir olduğunu göstermektedir (Miles ve Huberman, 2015, s. 64).

BULGULAR

Yapılan tematik analiz sonucunda beş adet temaya ulaşılmıştır. Ulaşılan temalar Şekil 3'te sunulmaktadır.

Şekil 3. Ulaşılan temalar

Şekil 3 incelendiğinde, ulaşılan temaların şunlar olduğu görülmektedir:

1. Tema: Dik temel harflerin zamandan tasarruf sağlaması,
2. Tema: Dik temel harflerin yazımında harf noktalarının unutulmaması,
3. Tema: Dik temel harflerin günlük yaşamda karşılığının olması,
4. Tema: Dik temel harflerin kolaylık sağlaması,
5. Tema: Dik temel harflerle yazma öğretiminde okunaklılıkta artış.

1. Tema: Dik Temel Harflerin Zamandan Tasarruf Sağlaması

Araştırma sonucunda ulaşılan ilk tema dik temel harflerin zamandan tasarruf sağlamasıdır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretiminin, bitişik eğik yazıya göre zamandan tasarruf sağladığını belirtmişlerdir. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

Dik temel harflerin en birinci yararı zamandan tasarruftur. Eğik yazı ile yazarken çocuklar çok zorlandığı için ders saatinin büyük bir kısmı harfleri düzgün yazmaya çalışmakla geçiyordu. Okuma yapmaya ayrılan saatten almak zorunda kalıyorduk. Öğrenciler ilerleyen sınıflarda düz yazı yazmayı daha çok istiyor. Düz yazıyı düzgün yazmaları için yine zamana ve çabaya ihtiyaç oluyor ya da günlük hayatta kullanmaları gerekiyor, bitişik eğik yazıdan düz yazıya geçmek de çok kolay olmuyor (Öğretmen 1).

Bitişik eğik yazı çalışmasını uygularken bir iki ay zorluk çektik ama çocuklar yazı mantığını kavradıktan sonraki yapılan çalışmalar çok güzel oluyordu. Bitişik eğik yazı daha güzel ve estetikti. Öğrenciler kelimeye başlayıp bitirinceye kadar ellerini hiç kaldırmıyorlardı. Dik temel harflerin yazımında ise her harf için ellerini kaldırıp yazıyorlar. Bu da zaman açısından, yazı estetiği açısından önceki uygulamalarımızdan daha geriye gidişe sebep oldu. Benim düşüncem bitişik eğik yazı uygulamasının daha iyi olduğu yönündedir (Öğretmen 2).

Derslerde dik temel harfleri öğretmek daha kolay olduğu için harf yazımına ayrılan süre kısılıyor ve öğretmenler zamanı daha verimli kullanıyor. Her iki yazı stili ile de okuma yazma öğreten bir öğretmen olarak iki yazı stiline de öğrenme sürelerinin ve öğrenme zorluklarının aynı olduğunu düşünüyorum (Öğretmen 3).

Bitişik eğik yazıyı ilk öğretirken, öğrencilerin küçük kasları gelişmediği için zorlanıyorlar. Sonra düzeltiyorlar ama bu hem öğrenciler açısından hem de öğretmenler açısından zor oluyor. Bitişik eğik yazıda harflerin öğretim süresi uzuyor (Öğretmen 8).

El yazısına hazırlık çalışmaları uzun sürmesi öğrencileri zorlamakta ve bu durumdan öğrenciler sıkılmaktadır (Öğretmen 9).

Dik temel harfleri kullanıyorum. Okuma ve yazma akıcı ve hızlı hale geliyor. Bitişik eğik yazının hazırlık aşaması biraz daha uzun ve üst sınıflarda olmalı (Öğretmen 10).

Öğrenciler okuma ve yazmaya daha kısa sürede geçtiler (Öğretmen 13).

Düz yazıyı daha kolay öğreniyorlar ve de daha güzel yazıyorlar. Yazdıkları okunabiliyor ve eğik el yazısına göre daha hızlı öğreniyorlar (Öğretmen 14).

Yazma ve okumada zamandan tasarruf sağlıyor. Ses, kelimeler arası boşluklar daha kolay sağlanıyor. Hem öğretmeni hem öğrenciyi süreçte çok yormuyor. Dik temel harflerle öğretim daha çabuk okumaya geçmemizi sağladı. Öğrenciler sesleri daha çabuk ayırt ettiği için dik temel harflerle öğretim harika. (Öğretmen 16).

Dik temel harflerle yazıda okulun ilk haftalarında çizgi çalışması daha kolay ve kısa olmaktadır (Öğretmen 20).”

2. Tema: Dik Temel Harflerin Yazımında Harf Noktalarının Unutulmaması

Araştırma sonucunda ulaşılan ikinci tema, dik temel harflerin yazımında harf noktalarının unutulmamasıdır. Ulaşılan tema kapsamında, görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretimi sırasında öğrencilerin harf noktalarını unutmadıklarını belirtmişlerdir. Oysa bitişik eğik yazı öğretiminde, harf noktalarının sıklıkla unutulduğunu dile getirmişleridir. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

Eğik el yazısı yazılırken imla ve noktalama kurallarına uyulmuyor. Harf noktaları unutuluyor. (Öğretmen 3).

Bitişik eğik yazıyı yazarken belli bir açıyla sağa doğru sesler eğik yazılıyordu. Çocuklar için bunu yapmak da zordu. Ayrıca bitişik eğik yazı ile yazarken el hiç kaldırılmadan yazılıyor. Bu da çoğu noktanın ve çizginin unutulmasına sebep oluyordu. Örneğin, öğrenci “etimizi” yazacak “etimizi” yazıyordu. Tek avantajı el kaldırılmadan yazıldığı için hızlı yazmayı sağlıyordu. Zamandan katkı sağlıyordu bize. Ayrıca çocuğun yazdığı semboller ile okuduğu sembollerin farklı olması da büyük bir probleme sebep oluyordu. Güzel yazı yazabilen çocuklar çok güzel yazarken, güzel yazmayan çocuklar karalamaya benzer yazılar yazıyor ve yazılar okunmuyordu. Yazdığı yazıyı sadece çocuk okuyabilirdi. Öğretmen, aile ya da yakın çevresi yazdığı yazıyı okuyamıyordu. Örneğin; bir kazanım değerlendirmesi yaptınız, çocuğun yazdığı cevap okunamıyordu. Bence o yüzden dik temel harfleri kullanmak daha mantıklıdır (Öğretmen 19).

3. Tema: Dik Temel Harflerin Günlük Yaşamda Karşılığının Olması

Araştırma sonucunda ulaşılan üçüncü tematik temel harflerin günlük yaşamda karşılığının olması temasıdır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerin günlük yaşamda karşılığının olmasının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Sınıf öğretileri, kitapların, tabelaların, televizyondaki yazıların dik temel harflerle yazılmış olduğunu özellikle vurgulamışlardır. Bu durumun ise öğrenci lehine olduğunu belirtmişlerdir. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

Kaynakların ya da günlük hayatta kullanılan yazı türünün dik temel harflerden oluşması çocuklar üzerinde çok etkili oluyor. Çocuklar bitişik eğik yazıyı günlük hayatta görmeyince güdülenmesi de biraz zor oluyor. Öğrenciler ilerleyen sınıflarda düz yazı yazmayı daha çok istiyor. Düz yazıyı düzgün yazmaları için yine zamana ve çabaya ihtiyaç oluyor ya da günlük hayatta kullanmaları gerekiyor, bitişik eğik yazıdan düz yazıya geçmek de çok kolay olmuyor (Öğretmen 1).

Sadece derste eğik el yazı ile karşılaşan çocuklar günlük yaşamda ve okul ders kitaplarında düz yazıyla karşılaşıyor. Yaş itibarıyla durumu tam idrak edemediğinden düz yazıya özenti oluşuyor ve çocuklar ilkokuldan sonra düz yazı yazmaya başladığı için çocuklarda anlam kargaşası oluyor (Öğretmen 3).

Eğik yazı ile okuma-yazma öğrendikleri zaman ders kitapları düz yazı oluyordu. Bunu da yanlış buluyorum. Eğik yazı öğretip, düz yazılı kitap basılıyordu. Birinci sınıftan sonra artık çocuklar kendileri düz yazı yazmak istiyordu. Zevk alarak yazıp, okumuyorlar çok sıkılıyorlardı (Öğretmen 6).

Günlük yaşantıda bitişik eğik yazının yeri yok denecek kadar az. Bütün ders kitapları dik temel yazı ile yazılıyor. Bence günlük yaşantı ile ilişkili, yazması kolay bir yazı tercih etmek eğitim açısından daha güzel (Öğretmen 7).

Ailede dik temel harfler gösterilirken okulda eğik el yazı olması hem öğrenci hem veli için karmaşaya neden olmaktadır. Bitişik eğik yazının günlük hayatta karşılığının olmaması (Öğretmen 8).

Öğrencilerin günlük hayatlarında kullanım olarak daha yaygın olduğu için dik temel harfleri tercih ediyoruz (Öğretmen 9).

Dik temel harfleri kullanıyorum. Birinci nedenim günlük hayatla bağlantılı olması ve ders kitaplarında kullanılıyor olması. İkinci nedenim üst sınıflarda tekrar dik temel harflerin kullanılıyor olması (Öğretmen 10).

Bitişik eğik yazı öğretimi 1. sınıf çocuğunun küçük kas hazırbulunuşluğunu tamamlamadığından dolayı öğretimi oldukça zordu. Bu zorluk evde de velinin tanımadığı bir yazı stili olduğu için devam ediyordu. Okul dışı çevrede dik temelli yazı kullanılırken okullarda bitişik eğik yazı kullanımı çocuğun daha çok bocalamasına sebep oluyordu. Çocuğa düz yazı okutuyor; okuduğunu bitişik eğik yazı ile yazmasını istiyorduk. 2017-2018 eğitim öğretim yılı itibari ile dik temelli harf öğretimi ile yazı ve okuma dili aynı oldu. Dik temelli sistem çocukların küçük kaslarına daha uygundur. Veliler de evde zorlanmamaktadır. Dik temelli yazı ile çocuk daha güzel ve okunaklı yazıyor. Bu düzen diğer derslere de olumlu etki ediyor (Öğretmen 11).

Dik temel harfleri çocuk okula başlamadan televizyondan, telefondan, diğer kitaplardan tanıyor. Göz aşinalığı var. Yazmaya daha istekli oluyor. Çevrelerindeki bütün yazılar dik temel harflerle yazılı. Çocuklara yazmalarında veliler yardımcı olabiliyor. Caddede, sokakta, marketlerde bitişik yazı ile yazılmış yazı görmedikleri için de motive edemiyoruz. Çocuk 5. sınıfa geldiğinde bitişik eğik yazıyı bırakıp dik temel harfler ile yazıyor. Bizim çabamız boşa gidiyor (Öğretmen 12).

Dik temel yazı, eğik yazıya göre daha iyi bence. Çünkü çocuklar eğik yazı öğrendikten sonra dik yazıyla yazmakta zorlanıyor. Yazıları istenilen şekilde olmuyor. Hem günlük hayatta kullanılan yazı dik temel yazı. O yüzden başta dik temel harfler öğrenilirse günlük hayata daha kolay uyum sağlar (Öğretmen 15).

Öğrencilerin psikomotor becerileri dik temel harfleri yazmaya daha yatkın. Ayrıca öğrencilerin çevresindeki nesnelere (televizyonlar, tabelalar, gazeteler, dergiler, kitaplar) dik temel harflere uygun olduğu için öğrenciler okurken bile zorlanıyorlardı. Şimdi o sorun ortadan kalktı. Hem öğrenci hem öğretmen açısından daha iyi olduğunu düşünüyorum (Öğretmen 17).

Çevrelerinde bulunan televizyon, tabela, kitaplar, mekân isimleri vs. her şeyin düz yazı olmasından dolayı seçtim. El yazısı döneminde de 1. Sınıf okuttum. Normal kitaplara geçtiklerinde bazı harflerde zorlandılar. Bu şekilde günlük hayatlarına daha uyumlu olduğunu düşünüyorum. Ayrıca düz yazı ile yazmak daha keyifli oldu çocuklar için (Öğretmen 18).

Bitişik eğik yazıyı seçmemenin sebebi; hayatımızın hiçbir alanında ve yakın çevrede el yazısının hiç kullanılmamasıdır. Öğrenciye sesleri öğretmeye başladığı andan itibaren afalliyordu. Haberleri izliyor, eczaneye gidiyor ya da aldığı çikolatanın markasına bakıyor hepsi dik temel harflerden ibaret. Bu durum çocukların okuma sürecini çok yavaşlatıyor. Çocuk E sesini bağdaştıramıyor. Bunu yapabilmesi çok uzun süre alıyordu. Hikâye kitaplarını okurken, çocuklar bitişik eğik yazı ile olanı çok daha keyifle okuyor; çünkü sesleri bitişik eğik yazıyla öğrendi. Dik temel harflerle olanı ise okumak istemiyor ya da okumakta zorlanıyordu. Bu da akıcı ve anlamlı okumayı baltalıyordu. O yüzden dik temel harfleri kullanmak daha mantıklı. Hem yakın çevrede, okulda, televizyonda, hikâye kitaplarında, marketteki etiketlerde dik temel harfler var. Çocuk harflerin bağdaştırmasını yapmadan rahatça okuyor. Ayrıca dik temel harflerle yazılan kelimeler, cümleler daha anlaşılır oluyor. Çocuğun yazdığı yazı kendisi ve çevresindeki herkes tarafından okunabiliyor. Bu sebeplerden dolayı dik temel harflerle okuma-yazma öğretimini tercih ettim (Öğretmen 19).

4. Tema: Dik Temel Harflerin Kolaylık Sağlaması

Araştırma sonucunda ulaşılan dördüncü tema dik temel harflerin kolaylık sağlamasıdır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretiminin öğrenci ve öğretmen açısından kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Bitişik eğik yazıya göre dik temel harflerle yazma öğretiminin daha kolay olduğu vurgulanmıştır. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

“Eğik yazı ile yazarken çocuklar çok zorlandığı için ders saatinin büyük bir kısmı harfleri düzgün yazmaya çalışmakla geçiyordu. İkinci sebebi ise velilerin çocuklara yardım etmekte zorlanmasıydı. Ev destekli çalışmalar yaparken veliler harflerin yazımını pek bilmediği için çocukları yanlış yönlendirebiliyorlardı (Öğretmen 1).

Bitişik eğik yazı daha zor olduğu için kasları gelişmeyen el becerisi zayıf çocuk, bitişik eğik yazıyı beceremiyor ve çocuk kendini başarısız hissediyor. Dik temel harflerle yazı daha kolay ve çocuk yazı yazmayı seviyor. Velilerin bitişik eğik yazıyı bilmemesi de farklı sıkıntılara yol açıyor. Her iki yazı stili ile de okuma yazma öğreten bir öğretmen olarak iki yazı stiline de öğrenme zorluklarının aynı olduğunu düşünüyorum (Öğretmen 3).

Bitişik eğik yazı ile harflerin öğretiminde öğrenciler çok zorlanıyordu. Dik temel harfleri daha kolay öğrenip yazıyorlar (Öğretmen 4).

Bitişik eğik yazıda harflerin yazımında geri dönüşler, kavisler vb. yönergeler gerektiren kafa karıştırıcı birden fazla aktiviteyi yerine getirmek gerekiyor. 60 aylık bir çocuğun bu kadar yönergeyi, küçük kas becerileri de tam olarak gelişmemişken yerine getirmesi, getirse de çok sağlıklı sonuçlar ortaya çıkarması pek mümkün olmamaktadır. Bunu bizzat denedim ve dik temel yazıda oldukça başarılı olduğumuzu gördüm (Öğretmen 5).

Üçüncü kez birinci sınıf okutan bir öğretmen olarak tabii ki tercihim düz yazı. Yazması ve okuması daha kolay oluyor. Bitişik eğik yazı ile yazan öğrenciler daha çirkin yazıyor ve kendi yazılarını bile okuyamıyorlar (Öğretmen 6).

Dik temel yazı bitişik eğik yazıdan daha kolay. Çocukların kas yapısı bitişik eğik yazı için uygun değil. Bitişik eğik yazı ile okuma-yazma öğretirken ilk başlarda yazı güzel oluyorken zamanla yazı güzelliği de bozuluyor. Bence yazması kolay bir yazı tercih etmek eğitim açısından daha güzel (Öğretmen 7).

Bitişik eğik yazıyı ilk öğretirken, öğrencilerin küçük kasları gelişmediği için zorlanıyorlar. Sonra düzeltiyorlar ama bu hem öğrenciler açısından hem de öğretmenler açısından zor oluyor (Öğretmen 8).

Dik temel harfleri kullanıyorum. Bitişik eğik yazıda harfler birbirine bağlanıyor. Öğrenciler bağlantı yapmada ve ellerini kaldırmadan yazma konusunda zorlanıyor, yoruluyor. Dik temel harfleri okuma ve yazma akıcı ve hızlı hale geliyor (Öğretmen 10).

Bitişik eğik yazı öğretimi 1. sınıf çocuğunun küçük kas hazırbulunuşluğunu tamamlamasından dolayı öğretimi oldukça zordu. Bu zorluk evde de velinin tanımadığı bir yazı stili olduğu için devam ediyordu. Dik temelli sistem çocukların küçük kaslarına daha uygundur. Veliler de evde zorlanmamaktadır. Dik temelli yazı ile çocuk daha güzel ve okunaklı yazıyor (Öğretmen 11).

Dik temel harfleri çocuklara yazmalarında veliler yardımcı olabiliyor. Defterde daha az yer kaplıyor. Bitişik eğik yazıyı 60-66 aylık çocuklar birleştirmeyi yapamıyor. 70 derecelik eğik yazmayı, özellikle e,l,y,g,f,h harflerini yazamıyorlar. Defterde %50'lik fazla yer kaplıyor. Ekonomik değil. Çocuk 5. sınıfa geldiğinde bitişik eğik yazıyı bırakıp dik temel harfler ile yazıyor. Bizim çabamız boşa gidiyor (Öğretmen 12).

Bitişik eğik yazı kullanımı öğrencinin yazısının bozuk ve okumasının zor olmasına sebep oluyor. Öğrenciler dik temel harfleri yazarken zorlanmıyorlar. Yazıları okunaklı ve düzenli oluyor. Öğrenciler bitişik eğik yazı yazarken zorlandıklarından yazma etkinliklerine katılmak istemiyorlardı. Dik temel harflerin yazımı daha kolay olduğu için öğrenciler yazma etkinliklerine severek katılıyorlar. Bence dik temel harflerle okuma-yazma öğretimi eğitim sürecini daha eğlenceli ve verimli hale getirdi (Öğretmen 13).

Düz yazıyı daha kolay öğreniyorlar ve de daha güzel yazıyorlar. Yazdıkları okunabiliyor ve eğik el yazısına göre daha hızlı öğreniyorlar (Öğretmen 14).

Dik temel yazı, eğik yazıya göre daha iyi bence. Çünkü çocuklar eğik yazı öğrendikten sonra dik yazıyla yazmakta zorlanıyor. Yazıları istenilen şekilde olmuyor (Öğretmen 15).

Dik temel harflerle çocuklar daha kolay öğreniyorlar. Dik temel harflerle okuma-yazmada öğrenciler sıkıntı yaşamıyorlar. Defterleri daha düzenli ve hoş bir yazı oluyor dik temel harflerle. Sesleri birleştirmede daha kolaylık sağlıyor. Aileler dik temel harflerle eğitim aldığından evdeki çalışmalarda öğrencilere çok sıkıntı olmuyor. Ses, kelimeler arası boşluklar daha kolay sağlanıyor. Hem öğretmeni hem öğrenciyi süreçte çok yormuyor. Öğrenciler dik temel harflerle yazmakta çok fazla zorlanmıyor. Öğrenciler sesleri daha çabuk ayırt ettiği için dik temel harflerle öğretim harika. Dik temel harflerle öğretilen harfleri-sesleri öğrenciler çok fazla karıştırmadı. Bitişik harflerle (eğik) eğitim hem öğretmeni hem de öğrenciyi sıkıntıya sokmaktan başka bir şey değildir (Öğretmen 16).

Öğrencilerin hazırbulunuşluklarını dikkate alacak olursak, dik temel harfleri kullanmak hem öğretmen açısından hem öğrenci açısından daha uygun. Öğrencilerin psikomotor becerileri dik temel harfleri yazmaya daha yatkın (Öğretmen 17).

El yazısı döneminde de 1. sınıf okuttum. Normal kitaplara geçtiklerinde bazı harflerde zorlandılar. Ayrıca düz yazı ile yazmak daha keyifli oldu çocuklar için. El yazısında ellerini kaldırmadan yazmak parmak kaslarını yoruyordu (Öğretmen 18).

Bence dik temel harfleri kullanmak daha mantıklıdır. Ayrıca dik temel harflerle yazılan kelimeler, cümleler daha anlaşılır oluyor. Bu sebeplerden dolayı dik temel harflerle okuma-yazma öğretimini tercih ettim (Öğretmen 19).

Dik temel harflerle öğrencilerin yazma becerisi daha kolay oluyor. Dik temel harflerle öğrencilerin yazı yazarken kendilerine özgüveni daha fazla olmaktadır. Dik temel yazıda öğrencilerin yazıları daha okunaklı ve güzel olmaktadır. Dik temel harflerle yazıda okulun ilk haftalarında çizgi çalışması daha kolay ve kısa olmaktadır. Dik temel yazıda öğretmen ve veli için daha çok kolaylık olmaktadır. Dik temel harflerde öğrencilerin yazıları sınıf ilerledikçe güzelleşmektedir. Bitişik eğik yazıyı tercih etmeme sebepim öğrenciler yazı yazarken, harfleri

öğrenirken çok zorlanmaktadır. Yazısı zaman geçtikçe bozulmakta ve okunamamaktadır. Öğrencilerin özgüvenini kırmaktadır (Öğretmen 20).

5. Tema: Dik Temel Harflerle Yazma Öğretiminde Okunaklılıkta Artış

Araştırma sonucunda ulaşılan beşinci tema dik temel harflerle yazma öğretiminde okunaklılıkta ki artıştır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretiminde, öğrenciler tarafından yazılanların daha okunaklı olduğunu belirtmişlerdir. Bitişik eğik yazıya kıyasla, dik temel harflerle yazılanların daha kolay okunduğunu vurgulamışlardır. Konu ile ilgili olarak sınıf öğretmenleri şunları dile getirmişlerdir:

Bitişik eğik yazıda çocukların çoğunun yazısı okunmuyor. Hatta çocuklar kendi yazılarını bile okumakta zorlanıyorlar. Dik temel harflerle öğrencilerin hem defterleri hem de kitapları daha düzenli ve daha okunaklı oldu (Öğretmen 3).

Bitişik eğik yazı ile harflerin öğretiminde öğrenciler çok zorlanıyordu. İlk defa harfleri yazdıkları için okunaklı olmuyor, bu yüzden de yazdıklarını okuyamıyorlardı (Öğretmen 4).

Üçüncü kez birinci sınıf okutan bir öğretmen olarak tabi ki tercihim düz yazı. Yazması ve okuması daha kolay oluyor. Bitişik eğik yazı ile yazan öğrenciler daha çirkin yazıyor ve kendi yazılarını bile okuyamıyorlar. Eğik yazı ile okuma-yazma öğrendikleri zaman ders kitapları düz yazı oluyordu. Bunu da yanlış buluyorum. Eğik yazı öğretip, düz yazılı kitap basılıyordu. Birinci sınıftan sonra artık çocuklar kendileri düz yazı yazmak istiyordu. Zevk alarak yazıp, okumuyorlar çok sıkılıyorlardı (Öğretmen 6).

Dik temel harfler öğrencilerin daha hızlı okumaya geçmesini sağladı. (Öğretmen 8).

Dik temel harfleri kullanıyorum. Okuma ve yazma akıcı ve hızlı hale geliyor (Öğretmen 10).

Bitişik eğik yazı kullanımı öğrencinin yazısının bozuk ve okumasının zor olmasına sebep oluyor. Öğrenciler dik temel harfleri yazarken zorlanmıyorlar. Yazıları okunaklı ve düzenli oluyor. Bitişik eğik yazıda bazı harfler birbirine karıştırılıyordu okuma esnasında. Dik temel harflerle okumada bu sıkıntı ortadan kalktı. Bence dik temel harflerle okuma-yazma öğretimi eğitim sürecini daha eğlenceli ve verimli hale getirdi. Öğrenciler okuma ve yazmaya daha kısa sürede geçtiler (Öğretmen 13).

Bitişik eğik yazıyı seçmemenin sebebi; hayatımızın hiçbir alanında ve yakın çevrede el yazısının hiç kullanılmamasıdır. Öğrenciye sesleri öğretmeye başladığı andan itibaren afalliyordu. Haberleri izliyor, eczaneye gidiyor ya da aldığı çikolatanın markasına bakıyor hepsi dik temel harflerden ibaret. Bu durum çocukların okuma sürecini çok yavaşlatıyor. Çocuk E sesini bağdaştıramıyor. Bunu yapabilmesi çok uzun süre alıyordu. Hikâye kitaplarını okurken, çocuklar bitişik eğik yazı ile olanı çok daha keyifle okuyor; çünkü sesleri bitişik eğik yazıyla öğrendi. Dik temel harflerle olanı ise okumak istemiyor ya da okumakta zorlanıyordu. Bu da akıcı ve anlamlı okumayı baltalıyordu. O yüzden dik temel harfleri kullanmak daha mantıklı. Bitişik eğik yazıda güzel yazı yazabilen çocuklar çok güzel yazarken, güzel yazmayan çocuklar karalamaya benzer yazılar yazıyor ve yazılar okunmuyordu. Yazdığı yazıyı sadece çocuk okuyabilirdi. Öğretmen, aile ya da yakın çevresi yazdığı yazıyı okuyamıyordu. Örneğin; bir kazanım değerlendirmesi yaptınız, çocuğun yazdığı cevap okunamıyordu. Bence o yüzden dik temel harfleri kullanmak daha mantıklıdır. Çocuk harflerin bağdaştırmasını yapmadan rahatça okuyor. Ayrıca dik temel harflerle yazılan kelimeler, cümleler daha anlaşılır oluyor. Çocuğun

yazdığı yazı kendisi ve çevresindeki herkes tarafından okunabiliyor. Bu sebeplerden dolayı dik temel harflerle okuma-yazma öğretimini tercih ettim (Öğretmen 19).

Dik temel yazıda öğrencilerin yazıları daha okunaklı ve güzel olmaktadır. Dik temel yazıda öğrencilerin yazısı kötü olsa bile okunabilmektedir. Bitişik eğik yazıyı tercih etmeme sebebim öğrenciler yazı yazarken, harfleri öğrenirken çok zorlanmaktadır. Yazısı zaman geçtikçe bozulmakta ve okunamamaktadır. Öğrencilerin özgüvenini kırmaktadır (Öğretmen 20).

TARTIŞMA

Araştırma sonucunda, ilkokul birinci sınıf ilk okuma yazma öğretiminde dik temel harflerle yazma öğretimine yönelik şu sonuçlar ortaya konulmuştur:

- Dik temel harflerin zamandan tasarruf sağlaması,
- Dik temel harflerin yazımında harf noktalarının unutulmaması,
- Dik temel harflerin günlük yaşamda karşılığının olması,
- Dik temel harflerin kolaylık sağlaması,
- Dik temel harflerle yazma öğretiminde okunaklılıkta artış.

Araştırma sonucunda ulaşılan ilk sonuç dik temel harflerin zamandan tasarruf sağlamasıdır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretiminin, bitişik eğik yazıya göre zamandan tasarruf sağladığını belirtmişlerdir. Ulaşılan bu araştırma sonucuna benzer şekilde Gray (1975, s. 238) dik temel yazı, bitişik yazıdan daha çabuk öğrenildiğini ve dik temel yazı ilkokul öğrencilerine daha süratli yazma imkânını sağladığını belirtmektedir.

Araştırma sonucunda ulaşılan ikinci sonuç, dik temel harflerin yazımında harf noktalarının unutulmamasıdır. Ulaşılan tema kapsamında, görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretimi sırasında öğrencilerin harf noktalarını unutmadıklarını belirtmişlerdir. Oysa bitişik eğik yazı öğretiminde, harf noktalarının sıklıkla unutulduğunu dile getirmişlerdir. Ulaşılan sonuca benzer olarak Şahin (2012, s. 174) tarafından yapılan araştırma sonucunda, bitişik eğik yazıda öğrencilerin kelimedeki harflerin noktalarını ve çizgilerini kelimeyi bitirir bitirmez koymadığı ortaya konulmuştur.

Araştırma sonucunda ulaşılan üçüncü sonuç dik temel harflerin günlük yaşamda karşılığının olması temasıdır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerin günlük yaşamda karşılığının olmasının önemli olduğunu vurgulamışlardır. Sınıf öğretmenleri, kitapların, tabelaların, televizyondaki yazıların dik temel harflerle yazılmış olduğunu özellikle vurgulamışlardır. Bu durumun ise öğrenci lehine olduğunu belirtmişlerdir. Ulaşılan sonuca benzer olarak Şahin dik temel harflerle öğretim yapmayı yeğleyen 131 öğretmenin 30'unun hayatın her alanında bu yazı tekniğinin daha çok kullanıldığını ifade etmiştir (2012, s. 176). Yine benzer olarak Gray dik temel yazının harfleri, çocukların kitaplarındakilerin aynı olduğunu vurgulamıştır (1975, s. 238).

Araştırma sonucunda ulaşılan dördüncü sonuç dik temel harflerin kolaylık sağlamasıdır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretiminin öğrenci ve öğretmen açısından kolaylık sağladığını belirtmişlerdir. Bitişik eğik yazıya göre dik temel harflerle yazma öğretiminin daha kolay olduğu vurgulanmıştır. Ulaşılan sonuca benzer olarak Şahin (2012, s. 176) dik temel harflerle öğretim yapmayı yeğleyen 131 öğretmenin 43'ü öğrencilerin dik temel harflerle daha kolay olduğunu ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra Susar Kırmızı ve Kasap (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda, öğretmenlerin hem okuma yazmaya hazırlık

aşamasında hem de yazının öğretilmesi aşamasında dik temel harflerle öğretimi daha kolay buldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca Akman ve Aşkın (2012, s. 13) tarafından yapılan araştırma sonucunda, genel olarak öğrencilerin düz yazıyı tercih ettikleri, bitişik eğik yazı yazmakta zorlandıkları ortaya konulmuştur.

Araştırma sonucunda ulaşılan beşinci sonuç dik temel harflerle yazma öğretiminde okunaklılıkta artıştır. Görüşme yapılan sınıf öğretmenleri, dik temel harflerle yazma öğretiminde, öğrenciler tarafından yazılanların daha okunaklı olduğunu belirtmişleridir. Bitişik eğik yazıya kıyasla, dik temel harflerle yazılanların daha kolay okunduğunu vurgulamışlardır. Ulaşılan sonuca benzer olarak Şahin (2012, s. 176) dik temel harflerle öğretim yapmayı yeğleyen 131 öğretmenin 43'ü öğrencilerin dik temel harflerle daha okunaklı yazabildiklerini ifade etmişlerdir. Yine benzer olarak Tok, Tok ve Mazı (2008, s. 140) dik temel harflerle yazılmış yazıların okunmasının daha kolay olduğu öğretmenlerin görüşlerinden anlaşıldığını belirtmişlerdir. Aynı şekilde Gray (1975, s. 238) dik temel yazının ilkökul öğrencilerine daha okunaklı ve daha süratli yazma imkânını sağladığını belirtmektedir. Ayrıca Susar Kırmızı ve Kasap (2013) tarafından yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin, öğrencilerin dik temel harflerle daha güzel ve okunaklı yazdığını savduklarını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra Ayrıca Akman ve Aşkın (2012, s. 13) tarafından yapılan araştırma sonucunda, bitişik eğik yazıyla güzel yazan öğrencilerin yazılarının estetik durmakla birlikte, sayılarının çok az olduğu vurgulanmıştır. Bitişik eğik yazıyla yazan öğrencilerin çoğunun yazılarının okunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonuçları incelendiğinde, sınıf öğretmenleri bitişik eğik yazıya kıyasla dik temel yazının daha uygun olduğu düşüncesindedirler. Ancak ulaşılan bu sonuç Arslantaş ve Cinoğlu (2010) tarafından yapılan araştırma sonucuyla büyük oranda tezatlık göstermektedir. Arslantaş ve Cinoğlu (2010, s. 90) tarafından yapılan araştırma sonucunda, öğretmenlerin %72'sinin eğik el yazısını daha olumlu bulurken, %28'i dik temel yazının daha olumlu bulduğunu belirtilmiştir.

Öneriler

1. Dik temel yazı ile yazma öğretimi 2017 yılından itibaren ülkemizde tekrar uygulamaya konulmuştur. Konunun daha iyi anlaşılması amacıyla dik temel yazı ile yazma öğretimine yönelik güncel çalışmaların yapılması önerilmektedir.
2. Dik temel yazı ile ilgili çalışmaların farklı öğrenim seviyesindeki öğrencilerle çalışılması önerilmektedir.
3. Dik temel yazı ile yazma hızı çalışmalarının yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Akman, E. ve Aşkın, İ. (2014). Ses temelli cümle yöntemine eleştirel bir bakış. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32 (1), 1-18.
- Akyol, H. (2006). *Türkçe ilk okuma yazma öğretimi* (5. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Arslantaş, H. İ. ve Cinoğlu, M. (2010). İlkokuma yazma öğretiminde ses temelli cümle yöntemiyle çözümlene yönteminin karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(1), 81-92.
- Başaran, M. ve Karatay, H. (2005). Eğik el yazısı öğretimi. *Millî Eğitim Dergisi*, 33(168), 27-34.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Dobbie, L. ve Askov, E.N., (1995). Progress of Handwriting Research in the 1980s and Future Prospects, *Journal of Educational Research*, 88(6), 339-351.
- Enstrom, E.A., (1969). Myths about manuscript writing, *Education*, 90(1), 51-55.
- Feder, K. P. ve Majnemer, A. (2007). Handwriting development, competency and intervention. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 49(4), 312-317.
- Graham, S., Harris, K.R., Mason, L., Fink-Chorzempa, B., Moran S. ve Saddler, B., (2008). How do primary grade teachers teach handwriting? A national survey, *Reading Writing*, 21, 49-69.
- Graham, S., Weintraub, N., ve Berninger, V.W.,(1998). The relationship between handwriting style and speed and legibility, *The Journal of Educational Research*, 91(5), 290-296.
- Gray, W. S. (1975). *Okuma ve yazma öğretimi* (İkinci basılış) (Çeviren: Nejat Yüzbaşıoğulları). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Güneş, F. (2017). Bitişik eğik ve dik temel yazı savaşları. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2(3), 1 – 20.
- Karadağ, R. (2016). Yazma eğitimi. (Ed. Fatma SUSAR KIRMIZI). *İlk ve ortaokullarda Türkçe öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık. 163-210.
- LaHaie, T.H., (1982). *A comparative analysis of the effects of manuscript and cursive handwriting on decoding and encoding skills of 40 third grade students*. Michigan State University Doctor of Philosophy.
- McOmber, J.M., (1970). *Spelling performance of intermediate grade pupils using manuscript and cursive handwriting*. Doctor of education. Utah State University.
- MEB (2012). *Temel yazı*. Ankara.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı) (2018). *Türkçe dersi öğretim programı (ilkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. Ankara.
- MEB (Millî Eğitim Bakanlığı) Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı (2009). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı ve kılavuzu (1-5. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.
- Miles, B. ve Huberman, M. (2015). *Genişletilmiş bir kaynak kitap: nitel veri analizi* (Çev. Ed: Sadegül Akbaba Altun - Ali Ersoy). Ankara: Pegem Akademi.
- Pilav, S. (2014). Yazma ve öğretimi. (Ed. Metin Elkatmış). *Türkçe ilkokuma yazma öğretimi*. Ankara. Maya Akademi. 85-107.
- Prior, P. (2006). A sociocultural theory of writing. C.A. MacArthur, S.Graham ve J. Fitzgerald (Ed.), *Handbook of writing research*. New York: Guilford Press.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. G. (2011). *Örneklendirilmiş bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Susar Kırmızı, F. ve Kasap, D. (2013). İlkokuma yazma öğretimi sürecinde bitişik eğik yazı ve dik temel harflerle yapılan eğitimin öğretmen görüşlerine göre karşılaştırılması. *Turkish Studies*, 8(8), 1167-1186.
- Şad, S. N. ve Demir, O. (2017). Dik temel yazı ve bitişik eğik yazı biçimlerinin 4. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisine etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (62), 801-816.
- Şahin, A. (2012). Bitişik eğik yazı öğretiminde karşılaşılan problemler. *Eğitim ve Bilim*, 37(165).168-179.
- Taylor, J. (2006). Developing handwriting skills. In M. Snowling ve J. Stackhouse, (Eds.), *Dyslexia, Speechandlanguage: A Practitioner's Handbook* (2nd Edition) (pp. 229-252). London: Whurr Publishers.
- Tok, Ş., Tok, T. N., & Mazi, Ö. A. (2008). İlkokuma yazma öğretiminde çözümleme ve ses temelli cümle yöntemlerinin değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 53, 123-144.

- Trap-Porter, J., Cooper, J.O., Hill, D.S., Swisher, K., and Lanunziata, L.J., (1984). D'Nealian and Zaner-Bloser Manuscript Alphabets and Initial Transition to Cursive Handwriting, *Journal of Educational Research*, 77(6), 343-345.
- Wallace, R.R. and Schomer, J.H., (1994). Simplifying Handwriting Instruction For The 21st Century, *Education*, 114(3), 413-417.
- Yaşar, Ş. (1998). Türkçe dersinin tanımı, kapsamı, önemi ve ilköğretim programındaki yeri. *Türkçe Öğretimi* (Ed.:Yard. Doç. Dr. Hülya PİLANCI). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6. baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. ve Ateş, S. (2010). İlk okuma yazmayı farklı yöntemlerle öğrenen ilköğretim 3.sınıf öğrencilerinin yazılarının okunaklılık ve yazım hataları bakımından karşılaştırılması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(1), 11-30.
- Yılmaz, Y. (2013). Yazma öğretimi. (Ed. Cemal Yıldız). *Türkçe öğretimi* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi. 217-295.
- Zachry, A.H. ve Doan, A.P. (2016). A comparison of print and cursive handwriting in fifth and sixth grade students: a pilot study. *The Open Journal of Occupational Therapy*,4(2), 1-9.